

Νευροκόπι: Ανθεκτικότητα στην Ακρότητα

Έκθεση για τις Συνθήκες και τις Προοπτικές ενός Ακριτικού Δήμου

Σύνδεση με το ΣΥΝΕΔΡΙΟ «Οι Λίμνες του Νέστου ως Δίαυλος Συνεργασίας»

Υπάρχουν τόποι που δεν φωνάζουν την αξία τους· την ψιθυρίζουν μέσα από την επιμονή για ύπαρξη και ζωή.

Το Νευροκόπι είναι ένας τέτοιος τόπος. Ορεινός, ακριτικός, με τους όγκους του Όρβηλου, του Φαλακρού και του Μενοίκιου να τον περιβάλλουν σαν φυσικά αναχώματα και ταυτόχρονα σαν μαρτυρίες απομόνωσης.

Η καθημερινότητα των κατοίκων διαμορφώνεται από ακραίες θερμοκρασίες, περιορισμένη πρόσβαση, δημογραφική συρρίκνωση, οικονομική ασφυξία και ενεργειακή φτώχεια.

Αυτός ο τόπος, όμως, δεν είναι μόνο ευάλωτος. Είναι και πολύτιμος. Είναι πεδίο όπου η φύση, η κοινωνία και η οικονομία συνυπάρχουν σε συνθήκες αυξημένης έντασης, και γι' αυτό ακριβώς αξίζει στρατηγική, φροντίδα και πολιτική δικαιοσύνη.

Το Νευροκόπι δεν ζητά προνόμια. Ζητά ισοτιμία.

1. Δημογραφική Συρρίκνωση και Περιφερειακή Πολιτική

Ο Δήμος Κάτω Νευροκοπίου είναι ορεινός και απομονωμένος Δήμος, με έκταση 874,1 τ.χ. και πληθυσμό 5.323 κατοίκων, ο οποίος κατανέμεται σε 20 ιδιαίτερους οικισμούς.

Ο μέσος ετήσιος ρυθμός πληθυσμιακής μεταβολής είναι $-3,8\%$, με προβολές που οδηγούν σε 4.200 κατοίκους το 2029 και μόλις 2.800 κατοίκους το 2039, αν δεν αναστραφούν οι τρέχουσες τάσεις. Σύμφωνα με τα στοιχεία της τελευταίας απογραφής ο πληθυσμός μειώθηκε κατά 33% , ποσοστό που είναι το υψηλότερο πανελλαδικά.

Η πυκνότητα του πληθυσμού είναι 6 κάτοικοι ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο έναντι 78 του εθνικού, ο αναλφαβητισμός μεγαλύτερος από 14% έναντι 4% του εθνικού, το κατά κεφαλήν ΑΕΠ μικρότερο των 10 χιλ ευρώ, από τα χαμηλότερα στην ευρωπαϊκή ένωση και το μισό του εθνικού, το προσδόκιμο ζωής είναι 77 έτη έναντι 81 του μέσου εθνικού. Το 50% των κατοίκων είναι μεγαλύτερο των 60 ετών, ενώ στα σχολεία όλων των βαθμίδων φοιτούν 450 μαθητές.

Η δημογραφική συρρίκνωση αποτελεί μία από τις πιο σοβαρές και μακροχρόνιες προκλήσεις για τις ακριτικές περιοχές της Ευρώπης. Σύμφωνα με τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών για τη δημογραφική αλλαγή στην Ευρώπη (C/2024/7062), η πληθυσμιακή συρρίκνωση, η γήρανση του πληθυσμού και η φυγή της νεολαίας αποτελούν διαρθρωτικές προκλήσεις για τις αγροτικές και ακριτικές περιοχές της

Ε.Ε. Οι τάσεις αυτές επιδεινώνονται, με αποτέλεσμα την αποδυνάμωση του κοινωνικού ιστού, τη μείωση του πληθυσμού σε ηλικία εργασίας και την αύξηση της πίεσης στους δημόσιους προϋπολογισμούς¹.

Στο ελληνικό πλαίσιο, ο Δήμος Κάτω Νευροκοπίου αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα ορεινού και ακριτικού δήμου που βιώνει έντονα τις συνέπειες της δημογραφικής μεταβολής.

Σύμφωνα με την Eurostat, το ποσοστό των ατόμων άνω των 65 ετών στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης ξεπερνά το 24%, ενώ το ποσοστό των νέων 15–29 ετών είναι κάτω από 14%, ενδεικτικό της δημογραφικής ανισορροπίας².

Η τάση αυτή περιορίζει τις προοπτικές απασχόλησης, την αγροτική παραγωγή και τη βιωσιμότητα των βασικών υπηρεσιών.

Όπως αναφέρει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην έκθεση της για τον αντίκτυπο της δημογραφικής αλλαγής (2024)³, «η δημογραφία αφηγείται την ιστορία της ζωής μας». Επιηρεάζει τις οικονομίες, τα συστήματα πρόνοιας και υγείας, τις ανάγκες στέγασης και υποδομών, και διαμορφώνει τις προτεραιότητες των κρατικών πολιτικών.

Η κατανόηση αυτών των μεταβολών είναι κρίσιμη για τον σχεδιασμό βιώσιμων και δίκαιων πολιτικών συνοχής, που δεν θα περιορίζονται στη διαχείριση της παρακμής, αλλά θα επενδύουν στην αναγέννηση των περιφερειών και στη δημιουργία δυναμικών, ανθεκτικών κοινοτήτων.

2. Κλιματικές Συνθήκες και Ενεργειακή Φτώχεια

Το Νευροκόπι καταγράφει συστηματικά τις χαμηλότερες θερμοκρασίες στην Ελλάδα, με χειμώνες που συχνά αγγίζουν τους -20°C , σύμφωνα με μετρήσεις του Εθνικού Αστεροσκοπείου Αθηνών. Οι ακραίες και παρατεταμένες ψυχρές συνθήκες επηρεάζουν καθοριστικά την καθημερινότητα των κατοίκων: δυσχεραίνουν τις μετακινήσεις, περιορίζουν την πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες και αυξάνουν δραματικά την ενεργειακή κατανάλωση των νοικοκυριών.

Σύμφωνα με την ΕΛΣΤΑΤ (2023), η κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας στα νοικοκυριά της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης είναι κατά 18% υψηλότερη από τον εθνικό μέσο όρο κατά τους χειμερινούς μήνες, ενώ η κατανάλωση στερεών καυσίμων (ξύλο, πέλετ) είναι διπλάσια σε σχέση με τις πεδινές περιοχές της χώρας.

¹ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=OJ:C_202407062

² https://polsxedia.yopen.gov.gr/tps_details/%CE%931_160

³ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/new-push-european-democracy/impact-demographic-change-europe_el

Η Eurostat καταγράφει ότι το 19,2% των ελληνικών νοικοκυριών δηλώνει αδυναμία να θερμάνει επαρκώς την κατοικία του τον χειμώνα (EU-SILC 2023)⁴, με το ποσοστό *να υπερβαίνει το 40% σε ορεινές και ακριτικές περιοχές όπως το Νευροκόπι*. Ο δείκτης ενεργειακής φτώχειας συνδέεται άμεσα με:

- το ψυχρό κλίμα και τη διάρκεια του χειμώνα,
- την παλαιότητα των κατοικιών (άνω του 60% χωρίς θερμομόνωση, σύμφωνα με την Απογραφή Κτιρίων 2021),
- και το χαμηλό εισόδημα των νοικοκυριών (το 35% βρίσκεται κάτω από το όριο της φτώχειας, σύμφωνα με την ΕΛΣΤΑΤ 2022).

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην έκθεση της για την ενεργειακή φτώχεια (COM(2023) 566 final) επισημαίνει ότι οι περιοχές με ψυχρό κλίμα και χαμηλή οικονομική δραστηριότητα απαιτούν στοχευμένες πολιτικές στήριξης, όπως διαφοροποιημένα τιμολόγια, επιδοτήσεις για ενεργειακή αναβάθμιση κατοικιών και ενίσχυση της τοπικής ενεργειακής αυτονομίας.

Η απουσία τέτοιων πολιτικών στο Νευροκόπι εντείνει την ευαλωτότητα των κατοίκων, με την ενεργειακή φτώχεια να λειτουργεί ως πολλαπλασιαστής κοινωνικών και οικονομικών ανισοτήτων.

3. Γειτνίαση με το Ενεργειακό Κέντρο Θησαυρού – Ανισότητες στην Πρόσβαση

Παρά την εγγύτητα με το υδροηλεκτρικό εργοστάσιο της ΔΕΗ στον Θησαυρό, ένα από τα μεγαλύτερα ενεργειακά έργα της Βόρειας Ελλάδας με εγκατεστημένη ισχύ 120 MW και ετήσια παραγωγή άνω των 300 GWh, σύμφωνα με στοιχεία του ΑΔΜΗΕ και της ΔΕΗ, οι κάτοικοι του Νευροκοπίου **δεν απολαμβάνουν κανένα αντισταθμιστικό όφελος**. Δεν υφίσταται θεσμοθετημένο πλαίσιο αντισταθμιστικών παροχών για κοινότητες που φιλοξενούν ή γειτνιάζουν με ενεργειακές υποδομές, όπως προβλέπεται σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες (π.χ. Αυστρία, Γαλλία), παρά τις αυξημένες ανάγκες και τις κοινωνικές επιπτώσεις.

Αντιθέτως, οι κάτοικοι πληρώνουν το ηλεκτρικό ρεύμα με βάση τα εθνικά τιμολόγια της ΔΕΗ, χωρίς καμία διαφοροποίηση για ψυχρές ή ακριτικές περιοχές. Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΔΕΗ για τον Σεπτέμβριο 2025:

- Το σταθερό τιμολόγιο ΔΕΗ myHome Online χρεώνει 0,132 €/kWh για τις πρώτες 500 kWh και 0,142 €/kWh για υψηλότερη κατανάλωση⁵.
- Το ειδικό οικιακό τιμολόγιο Γ1/Γ1N φτάνει έως 0,161 €/kWh, χωρίς γεωγραφική διαφοροποίηση⁶.

⁴ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ilc_mdcs01/default/table?lang=en

⁵ <https://www.odigostoupoliti.eu/dei-times-kai-prosfores-gia-ta-timologia-revmatos-kymainomena-kai-stathero/>

⁶ <https://kilovatora.gr/>

- Οι χρεώσεις παγίου κοβαίνονται από 3,50 έως 5 ευρώ μηνιαίως, ενώ δεν προβλέπεται κανένας μηχανισμός αντιστάθμισης για περιοχές με αυξημένη ενεργειακή κατανάλωση λόγω κλίματος.

Η ενεργειακή αδικία είναι εμφανής και αντιβαίνει στην **αρχή της ενεργειακής δικαιοσύνης**, όπως ορίζεται στο Ευρωπαϊκό Green Deal και στη Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Ενεργειακή Φτώχεια (COM(2023) 566 final). Οι κάτοικοι του Νευροκοπίου πληρώνουν υψηλό κόστος για την ενέργεια που παράγεται δίπλα τους, χωρίς να έχουν πρόσβαση σε ειδικά προγράμματα ή τεχνική υποστήριξη. Οι **συχνές διακοπές ρεύματος, η έλλειψη δικτύου χαμηλών απωλειών και η απουσία ενεργειακής αυτονομίας** εντείνουν την κοινωνική απομόνωση και την αίσθηση εγκατάλειψης.

Η απουσία στοχευμένων πολιτικών για τις περιοχές που φιλοξενούν ενεργειακές υποδομές συνιστά θεσμική ασυμμετρία και υπονομεύει την αρχή της δίκαιης μετάβασης. Η ενσωμάτωση μηχανισμών αντιστάθμισης, κοινωνικής επιστροφής και ενεργειακής αυτονομίας είναι αναγκαία για την αποκατάσταση της ισότητας και της εμπιστοσύνης.

4. Οικονομική Κατάσταση και Φορολογική Πολιτική

Το Νευροκόπι, όπως και πολλές άλλες ακριτικές ηπειρωτικές περιοχές της Ελλάδας, δεν εντάσσεται σε κανένα ειδικό φορολογικό καθεστώς, παρά τις συστάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για χωρική διαφοροποίηση στη φορολογική πολιτική (COM(2023) 142 final). Οι κάτοικοι πληρώνουν ΦΠΑ 24%, ίδιο με τουριστικούς προορισμούς υψηλής εισοδηματικής δυναμικής όπως η Μύκονος, παρά τις τεκμηριωμένες ανάγκες για διαφοροποίηση λόγω γεωγραφικής απομόνωσης, χαμηλού εισοδήματος και αυξημένου κόστους διαβίωσης.

Σύμφωνα με την ΕΛΣΤΑΤ (2023)⁷, το μέσο ετήσιο εισόδημα ανά νοικοκυριό στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης είναι κατά 28% χαμηλότερο από τον εθνικό μέσο όρο, ενώ το ποσοστό φτώχειας ξεπερνά το 35%. Παρόλα αυτά, δεν προβλέπεται κανένας μηχανισμός φορολογικής ελάφρυνσης ή αντιστάθμισης για τις ηπειρωτικές ακριτικές κοινότητες.

Σε αντίθεση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες, όπως η Φινλανδία⁸ και η Πορτογαλία⁹, όπου προβλέπονται μειωμένοι συντελεστές ΦΠΑ για απομακρυσμένες ή μειονεκτούσες περιοχές, η Ελλάδα δεν εφαρμόζει αντίστοιχες πολιτικές για τις ηπειρωτικές ακριτικές κοινότητες.

Οι πρόσφατες εξαγγελίες της κυβέρνησης (ΔΕΘ 2025) για μείωση του ΦΠΑ κατά 30% αφορούν αποκλειστικά 23 ακριτικά νησιά με πληθυσμό κάτω των 20.000 κατοίκων. Το Νευροκόπι, αν και πληροί αντίστοιχα δημογραφικά και γεωγραφικά κριτήρια, δεν

⁷ <https://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SFA10/2023>

⁸ https://europa.eu/youreurope/business/taxation/vat/vat-rules-rates/index_en.htm

⁹ https://europa.eu/youreurope/business/taxation/vat/vat-rules-rates/index_en.htm

περιλαμβάνεται στη λίστα των ευεργετούμενων περιοχών, γεγονός που αναδεικνύει μια θεσμική ασυμμετρία στην εφαρμογή της φορολογικής πολιτικής. Η κατάργηση του ΕΝΦΙΑ, αποτελεί μέτρο προς την σωστή κατεύθυνση, επιβάλλεται όμως η διεύρυνση του στους ορεινούς οικισμούς άνω των 1.500 κατοίκων.

Ο ΟΟΣΑ, στην έκθεση του για την Ελλάδα (2025)¹⁰, επισημαίνει ότι η οριζόντια φορολογική πολιτική ενισχύει τις χωρικές ανισότητες και προτείνει την αντικατάσταση της με στοχευμένες κοινωνικές και επενδυτικές παρεμβάσεις, ειδικά σε περιοχές με χαμηλή οικονομική δραστηριότητα και γεωγραφική απομόνωση. Ωστόσο, η απουσία ειδικών κινήτρων για την ανάπτυξη του τουρισμού σε περιοχές όπως το Νευροκόπι, με εξαιρετική φυσική και πολιτισμική κληρονομιά, οδηγεί σε οικονομική στασιμότητα και αποεπένδυση.

Η έλλειψη διαφοροποίησης στη φορολογική μεταχείριση των ακριτικών περιοχών υπονομεύει την αρχή της χωρικής δικαιοσύνης¹¹, η οποία αφορά την ισότιμη πρόσβαση σε πόρους, ευκαιρίες και δημόσιες υπηρεσίες ανεξαρτήτως γεωγραφικής θέσης. Η ενσωμάτωση φορολογικών κινήτρων, επενδυτικών εργαλείων και στοχευμένων παρεμβάσεων είναι αναγκαία για την αναστροφή της περιφερειακής ανισότητας και την ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης.

5. Αγροτική Παραγωγή: Πατάτα και Φασόλι υπό Πίεση

Η πατάτα Νευροκοπίου, διεθνώς αναγνωρισμένη για την ποιότητά της και καταχωρισμένη ως προϊόν υψηλής γαστρονομικής αξίας (TasteAtlas Awards 2023/24)¹², αποτελεί τον βασικό πυλώνα της τοπικής αγροτικής οικονομίας. Ωστόσο, η παραγωγή της βρίσκεται υπό σοβαρή πίεση λόγω λειψυδρίας, υψηλού κόστους άρδευσης και απουσίας υποδομών.

Σύμφωνα με στοιχεία του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (ΥΠΑΑΤ)¹³ και της Διεύθυνσης Αγροτικής Οικονομίας Δράμας, το φράγμα Λευκογείων κάλυψε μόλις το 20–35% των αρδευτικών αναγκών της περιοχής κατά την περίοδο 2023–2024. Οι παραγωγοί αναγκάστηκαν να καταφύγουν σε ιδιωτικές γεωτρήσεις, με κόστος εγκατάστασης και λειτουργίας που ξεπερνά τα 50.000 ευρώ ανά μονάδα¹⁴.

Οι καλλιεργούμενες εκτάσεις πατάτας μειώθηκαν κατά 30–40% την τελευταία τριετία¹⁵, ενώ η παραγωγή φασολιού ακολουθεί αντίστοιχη πτωτική πορεία, λόγω της ευαισθησίας της καλλιέργειας σε υδατικές και θερμικές συνθήκες. Παρά την υψηλή ζήτηση στην Ε.Ε. για

¹⁰ https://www.oecd.org/en/publications/oecd-economic-outlook-volume-2025-issue-1_83363382-en/full-report/greece_aff2d9d0.html

¹¹ <https://www.ekke.gr/research/dimosieuseis/choriki-dikaiosisini-stin-europi-edafikotita-kinitikotites-kai-periferiakotita>

¹² <https://www.tasteatlas.com/>

¹³ <https://www.minagric.gr/>

¹⁴ <https://elga.gr/>

¹⁵ *ibidem*

ελληνικά προϊόντα ΠΟΠ/ΠΓΕ, οι παραγωγοί του Νευροκοπίου δεν αποκομίζουν ουσιαστικό οικονομικό όφελος, εξαιτίας:

- της απουσίας σύγχρονων υποδομών αποθήκευσης και μεταποίησης¹⁶,
- της έλλειψης συλλογικών σχημάτων εμπορίας και πιστοποίησης,
- και της μη ύπαρξης στοχευμένων πολιτικών στήριξης για ορεινές και ακριτικές αγροτικές περιοχές¹⁷.

Σύμφωνα με την Eurostat¹⁸, το καθαρό γεωργικό εισόδημα στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης είναι κατά 35% χαμηλότερο από τον μέσο όρο της Ε.Ε., ενώ το κόστος παραγωγής αυξήθηκε κατά 18% λόγω ενεργειακών και υδατικών επιβαρύνσεων.

Η απουσία στρατηγικής για την ενίσχυση της αγροτικής παραγωγής σε περιοχές με φυσικά πλεονεκτήματα, όπως το Νευροκόπι, υπονομεύει τη βιωσιμότητα του πρωτογενούς τομέα και εντείνει την τάση εγκατάλειψης της γης.

Η Σύνδεση με το Συνέδριο

Ο Δήμος Κάτω Νευροκοπίου αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα περιοχής που αντιμετωπίζει δημογραφική ερήμωση, οικονομική ασφυξία και θεσμική αποδυνάμωση, παρά τον πλούτο της φύσης και της ιστορίας του. Είναι ένας καθρέφτης των ανισοτήτων που διαμορφώνονται όταν η περιφερειακή πολιτική αγνοεί τις ιδιαιτερότητες του τόπου. Η ανάδειξη των υδάτινων πόρων ως μοχλού συνεργασίας και ανάπτυξης, όπως προτείνεται στο συνέδριο «Οι Λίμνες του Νέστου ως διαύλος συνεργασίας», μπορεί να αποτελέσει στρατηγική απάντηση σε αυτές τις προκλήσεις.

Το συνέδριο είναι ένα εργαλείο πολιτικής διεκδίκησης. Μέσα από τη θεματική του νερού, μπορούμε να προωθήσουμε ένα ολιστικό πλαίσιο πολιτικής για το Νευροκόπι, που θα ενώνει την οικολογική ευαισθησία με την κοινωνική δικαιοσύνη και την οικονομική βιωσιμότητα. Οι πέντε βασικές προκλήσεις που αντιμετωπίζει η περιοχή μπορούν να βρουν θεσμική διέξοδο μέσα από τις θεματικές του συνεδρίου:

1. Δημογραφική Συρρίκνωση. Το Νευροκόπι ως Πύλη Ανάκαμψης

Η συνεχής μείωση του πληθυσμού, η γήρανση και η αποδημία των νέων είναι δείκτες κοινωνικής αποδυνάμωσης. Το συνέδριο μπορεί να αναδείξει το Νευροκόπι ως πρότυπο συνοριακής κοινότητας που αξίζει ειδικά δημογραφικά κίνητρα εγκατάστασης, με βάση την αρχή της εδαφικής συνοχής της Ε.Ε. Η διασυνοριακή συνεργασία στον Νέστο μπορεί να ενισχύσει την κινητικότητα και την αναγέννηση του κοινωνικού ιστού.

¹⁶ <https://www.minagric.gr/>

¹⁷ Περιφέρεια ΑΜΘ – Στρατηγική Αγροτικής Ανάπτυξης 2023–2027

¹⁸ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/404-product/aei_prgai?lang=en

2. Κλιματικές Συνθήκες και Ενεργειακή Φτώχεια. Το Νερό ως Δίκτυο Ανθεκτικότητας

Οι ακραίες θερμοκρασίες και η ενεργειακή φτώχεια στο Νευροκόπι απαιτούν πολιτικές προσαρμογής και στήριξης. Το συνέδριο, με επίκεντρο τη διαχείριση των υδάτινων πόρων, μπορεί να προτείνει μηχανισμούς συγκράτησης νερού, ενίσχυσης της ενεργειακής αυτονομίας και εφαρμογής ειδικών τιμολογίων για ψυχρές περιοχές. Το νερό του Νέστου είναι φυσικός πόρος· και ταυτόχρονα είναι εργαλείο κοινωνικής προστασίας.

3. Ενεργειακή Αδικία . Το Νευροκόπι δίπλα στην Ενέργεια, Μακριά από τα Οφέλη

Η γειτνίαση με το υδροηλεκτρικό έργο Θησαυρού χωρίς αντισταθμιστικά οφέλη αποτελεί θεσμική ασυμμετρία. Το συνέδριο μπορεί να προτείνει την ενσωμάτωση ενεργειακών δικαιωμάτων στις πολιτικές διαχείρισης υδάτων, με βάση το διεθνές δίκαιο για τα διακρατικά υδάτινα συστήματα. Το Νευροκόπι πρέπει να ενταχθεί σε ειδικά προγράμματα ενεργειακής αποκατάστασης και τεχνικής υποστήριξης.

4. Οικονομική Στασιμότητα και Φορολογική Αδικία. Το Νευροκόπι ως Πεδίο Χωρικής Δικαιοσύνης

Η απουσία φορολογικών ελαφρύνσεων για τις ηπειρωτικές ακριτικές περιοχές, σε αντίθεση με τα νησιά, υπονομεύει την αρχή της χωρικής δικαιοσύνης. Το συνέδριο μπορεί να λειτουργήσει ως πλατφόρμα διεκδίκησης για τη θεσμοθέτηση μειωμένου ΦΠΑ, επενδυτικών κινήτρων και ειδικών εργαλείων για την ενίσχυση της τοπικής οικονομίας. Η διαχείριση του νερού μπορεί να συνδεθεί με την ενίσχυση του οικοτουρισμού και της αγροτικής μεταποίησης.

5. Αγροτική Παραγωγή υπό Πίεση. Το Νευροκόπι ως Πηγή Ποιότητας και Ανάγκης

Η πατάτα και το φασόλι Νευροκοπίου είναι προϊόντα υψηλής ποιότητας, αλλά χαμηλής αποδοτικότητας λόγω έλλειψης υποδομών. Το συνέδριο μπορεί να προτείνει τη σύνδεση της προστασίας των υδάτων με την ενίσχυση της αγροτικής παραγωγής, μέσω πιστοποίησης, διακρατικής εμπορίας και ευρωπαϊκής στήριξης. Οι λίμνες του Νέστου μπορούν να γίνουν σύμβολο αγροτικής αναγέννησης.

Το Νευροκόπι δεν ζητά εξαίρεση. Ζητά εφαρμογή των αρχών που ήδη ισχύουν αλλού. Και το συνέδριο αποτελεί ένα βήμα στην κατεύθυνση αυτή. .